

Nyheter

Drapet på rapperen Einár

217 er skutt og drept i Sverige siste fem år

Dødelig vold med skytevåpen øker hvert år i Sverige. - Så mange har dødd og er involvert i dette, at det er vanskelig å stoppe dem, sier forsker.

Nils Christian Mangelrød og Karoline Pedersen

I år har over 40 mennesker blitt drept etter skyteepisoder i Sverige. Rapperen Einár er det siste offeret i en blodig statistikk. Den stigende kurven viser ingen tegn til å flate ut.

Hvorfor? Det finnes det ikke mange konkrete svar på.

Rapperen, som egentlig heter Nils Kurt Erik Einar Grönberg, ble skutt og drept i Stockholm torsdag 21. oktober. Han var en av Sveriges mest populære artister, og en del av en ny generasjon rappere med kommersiell suksess.

Politiet undersøker nå rapperens koblinger til gjengkriminaliteten i byen. Ingen er så langt pågrepet i saken.

Over 200 drept. Voldsutviklingen i Sverige bekymrer politiet. De kriminelle miljøene er utpekt som hovedårsak til den økende dødelige volden. Politiet skriver i en pressemelding at disse miljøene vokser.

Det er registrert 273 skyteepisoder i Sverige frem til 15. oktober i år. 40 personer er døde og 88 skadet i disse skytingene. Blant dem ble 20 drept i Stockholm. Det viser politiets statistikk. Rapperen Einár er ikke med i denne statistikken.

- Narkotikahandelen utgjør en sentral inntektskilde for organisert kriminalitet. Det finnes også en sterk kobling mellom narkotikamarkedet og de skytinger og sprengninger som har skjedd de seneste årene. Det sa Linda H. Staaf, avdelingsleder i det svenske politiet, da de la frem sin rapport om organisert kriminalitet i 2021.

Til sammenligning har Norge de siste fem årene hatt 17 drapsaker der det er brukt skytevå-

pen. I år har det vært en klar økning: Det er seks personer som er drept med skytevåpen hittil i år.

Justert etter folkemengde er det likevel under en tredjedel av antallet ofre i Sverige så langt i år.

Hvorfor øker dødelig vold med skytevåpen? Brottsförebyggande rådet (BRÅ) la i mai frem en rapport, på oppdrag fra den svenske regjeringen. Den viste økt dødelig vold med skytevåpen.

- Det handler eksempelvis om illegale narkotikamarkeder, kriminelle gjenger og lav tillit til politiet i visse områder. Slike risikofaktorer finnes også i visse andre europeiske land, påpekte forsker Klara Hradilova Selin i en pressemelding.

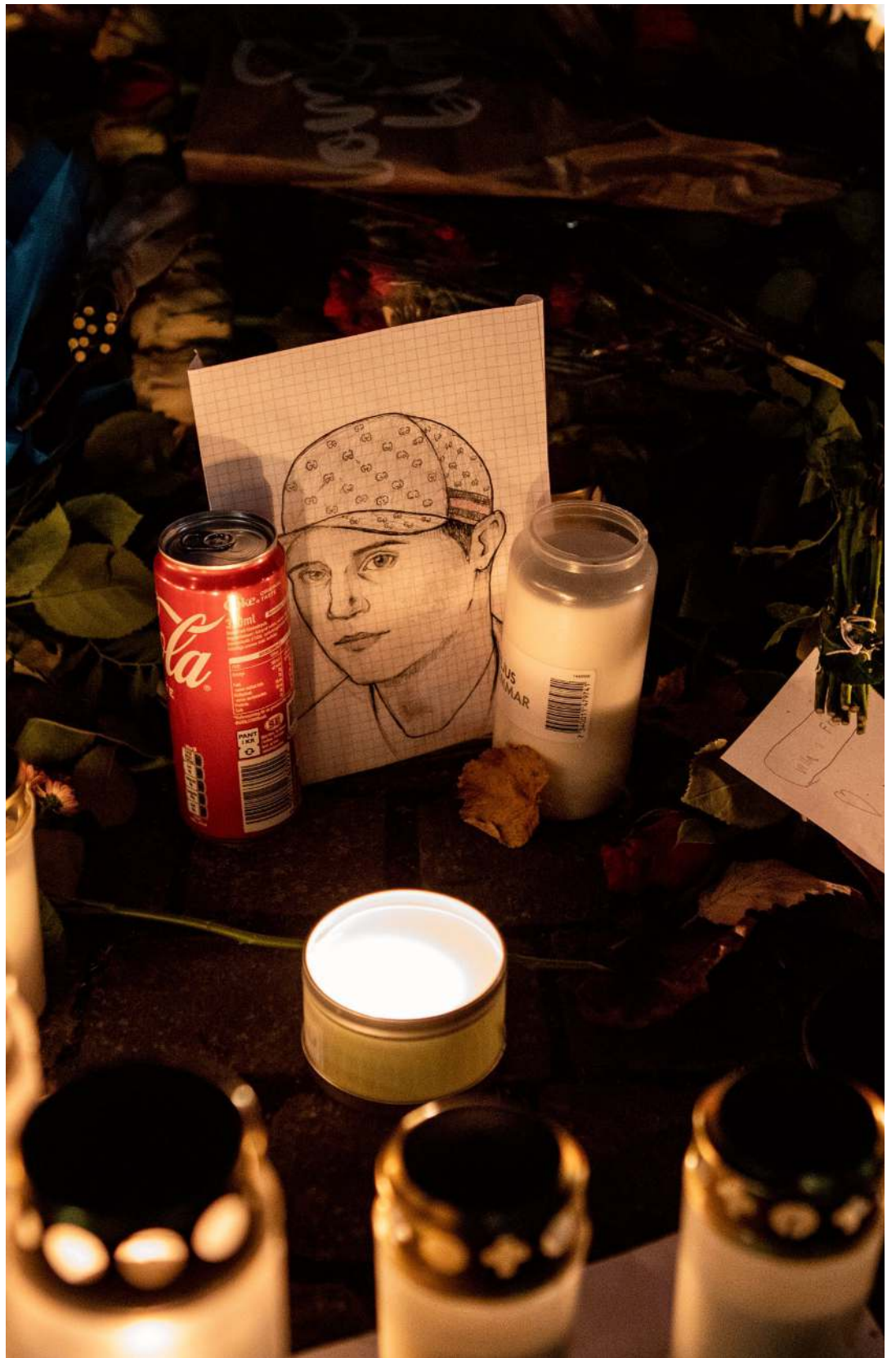
Likevel har ikke disse landene hatt samme negative utvikling som Sverige.

Ardavan Khoshnood er førsteamanuensis ved Lund universitet, og har forsket på kriminalitet i Sverige. Han mener at den økte andelen dødelige skytinger ikke bare skyldes kriminelle oppgjør rundt narkotika.

- Det handler også i stor grad om hevn, heder og ære. Så mange har dødd og er involvert i dette, at det er vanskelig å stoppe dem, sier han.

- Politiet gjør en veldig god jobb, men lovverket i Sverige og de kriminalitetsforebyggende tiltakene har lenge hengt etter. De riktige verktøyene er ikke der for å stoppe problemet, forklarer han.

Økningen av dødelig vold i Sverige har vært markant siden 2013. Det har ført landet opp i toppen av Europa. Eksakt hvorfor vites ikke. Økningen er imidlertid tydelig avgrenset til unge menn i

➔ Svensk musikkliv er i sorg etter at artisten Einár ble skutt på gaten i Stockholm torsdag kveld forrige uke. Foto: Christine Olsson/TT

Fakta. Kriminelle gjenger i Sverige

➔ Politiet mener ifølge Svensk Radio at det finnes åtte kriminelle nettverk, eller gjenger, som er spesielt voldelige i Stockholm

➔ I fjor høst pågrep politiet rundt hundre personer fra disse gjengene

➔ Det har vært konflikter mellom blant andre de rivaliserende gjengene Shottaz og Dödspatroljen, i bydelen Rinkeby i Stockholm

➔ Flere ledere av gjengene er fengslet, men skytingene har fortsatt likevel

kriminelle miljøer i utsatte områder, ifølge BRÅ.

Men hvor kommer alle våpnene fra? Ardavan Khoshnood forteller at det hvert år smugles rundt tusen våpen inn i Sverige. Mesteparten av våpnene kommer fra Balkan, men også Øst-Europa.

Balkan omfatter den europeiske delen av Tyrkia, Bulgaria, Montenegro, Serbia, Nord-Makedonia, Bosnia-Hercegovina, Kroatia, Hellas og Albania.

Blodige konflikter. En annen faktor for økt dødelig vold, er at flere svenske byer er preget av konflikter mellom rivaliserende gjenger.

Det siste tiåret har blant annet en gjengkrig i Göteborg eskalert. Tidligere i år fikk gjengoppgjørene oppmerksomhet gjennom dokumentarserien *Gängkrigets tid*.

Konfliktene har ført til en rekke

dødsfall.

- De sprenger biler med uskyl-dige ofre, likviderer personer som er på vei til fest, og angriper slektninger av sine rivaler. Det sa journalisten Karwan Faraj til TV 4, da serien hadde premiere i vår.

Gjengene har spredt frykt blant befolkningen. Bydeler i Stockholm og Göteborg har opplevd at gjenger tar grep også overfor lokalbefolkningen. Gjenger har beordret portforbud. De har også satt ut veisperringer der mas-kerte menn kontrollerer trafikken.

Da to gjenger møttes for å forhandle frem fred i Göteborg i fjor, reagerte den kjente kriminologiprofessoren og forfatteren Leif GW Persson.

- Det er jo en verden ved siden av det ordinære rettssamfunnet. Slik kan vi naturligvis ikke ha det. I Sverige gjelder svensk lov, sa Persson til TV 4.